

СУДИ В УМОВАХ ВІЙНИ

КИЇВ 2022

Публікація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу.
Її зміст є виключною відповідальністю Проекту ЄС «Право-Justice»
і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу

СУДИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Збірка історій, підготовлених у межах спецпроєкту
про досвід роботи українських судів
в умовах повномасштабної війни Росії проти України,
створеного Проєктом ЄС «Право-Justice»
у партнерстві з Державною судовою адміністрацією України

ЗМІСТ

Вступні слова	6
Досвід відновлення Іванківського районного суду Київської області після окупації	8
Як вистояв в окупації та відновив роботу після звільнення Макарівський районний суд Київської області	10
Евакуація з Бахмута і порятунок з Маріуполя Донецького апеляційного суду	13
Досвід підготовки Вінницького апеляційного суду та допомога судам з територій бойових дій	17
Окупація, визволення та швидке відновлення роботи Ірпінського міського суду Київської області	20
Електронний суд та досвід налаштування дистанційної роботи Луганського окружного адміністративного суду	24
Збереження життя в оточенні ворога та самоорганізація Сумського окружного адміністративного суду	28
Як попри руйнування Вугледарський міський суд Донецької області прагне відновити модельні напрацювання	31
Командна робота Ленінського районного суду міста Харкова під час війни	34
Нові формати роботи та активне волонтерство Сьомого апеляційного адміністративного суду	37

ВСТУПНІ СЛОВА

Олексій Сальніков

Голова Державної судової адміністрації України

Конституційні права громадян на звернення до суду не можуть бути обмежені навіть в умовах воєнного стану, тому робота судів у жодному разі не може бути припинена. Попри восьмирічний досвід життя нашої країни в умовах збройного конфлікту, 2022 рік приніс нові тяжкі та масштабні виклики, що потребували не-гайних дій та прийняття невідкладних рішень.

Деякі території України були настільки швидко окуповані ворогом, що суди не мали змоги евакуюватись. Мали місце випадки, коли в зоні бойових дій тимчасово зупинялась діяльність суду. Судді та працівники апаратів судів, як і інше цивільне населення, вимушено евакуюувались в інші регіони України, аби зберегти своє життя та життя своїх родин.

У зв'язку з неможливістю окремих судів здійснювати правосуддя під час воєнного стану, підсудність справ, що знаходились у провадженні цих судів, тимчасово змінювалась.

З гордістю констатую той факт, що в таких надзвичайних умовах керівництво судів продемонструвало і демонструє злагодженість, приймаючи якісні рішення про організаційне забезпечення роботи суду. Наразі здійснюється процес відновлення роботи судів, що розташовані на територіях, які були тимчасово окуповані, або які перебували в районі активних бойових дій.

Майже в кожного суду України є свій унікальний досвід організації роботи під час воєнного стану. І всі вони заслуговують на те, аби бути задокументованими, адже це наша героїчна історія. Саме для обміну досвідом, якого ми не мали до тепер, Проєкт ЄС «Право-Justice» у партнерстві з Державною судовою адміністрацією України реалізували цей спеціальний проєкт.

Впевнений, що ця збірка історій українських судів буде цікавою та корисною не лише для людей в Україні, а й за її межами. Але найголовніше, бажаю кожному та кожній у цілому світі аби їм не випало повторювати досвід України та переживати подібні трагедії.

Анна Адамська-Галлант

Головна міжнародна експертка

з питань судової реформи Проекту ЄС «Право-Justice»

Лютий 2022-го року кардинально змінив життя кожного українця та всієї країни. Через повномасштабну агресію РФ судова система зіткнулася з безпрецедентними проблемами, які потребували негайних рішень. Перш за все, було необхідно забезпечити безперервну роботу судів під час війни, гарантувати громадянам України доступ до правосуддя.

Підсудність справ судів, які не могли виконувати свої обов'язки, змінювалась. Адже низка судів опинилися на тимчасово окупованих територіях, як наприклад, Донецький апеляційний суд, або в зоні бойових дій, як Вугледарський міський суд Донецької області. 93 суди пошкоджені або повністю зруйновані, змінено територіальну підсудність 198 судів.

Попри це судова система продемонструвала, що навіть у важких умовах війни готова продовжити свою роботу. Тому Проєкт “Право-Justice” організував низку тематичних конференцій “Суди в умовах війни”, щоб представники судів мали змогу обмінятися власним досвідом організації роботи під час воєнного стану.

Окрім того, Проєкт Право-Justice у партнерстві з Державною судовою адміністрацією України створили спеціальний проєкт - серію публікацій “Суди в умовах війни: український досвід”. Адже кожна неймовірна історія великої жертвовності, героїзму та відваги, які проявили судді та працівники апаратів судів, має бути задокументована та надихати колег не лише в Україні, а й у цілому світі.

ДОСВІД ВІДНОВЛЕННЯ ІВАНКІВСЬКОГО РАЙОННОГО СУДУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПІСЛЯ ОКУПАЦІЇ

Селище міського типу Іванків було одним із перших, куди агресор зайшов 24 лютого зі сторони Білорусі. Про те, як Іванківський районний суд Київської області перебував під окупацією, розповідає Тетяна Марченко, керівниця апарату суду.

“З перших хвилин наступу ми були на зв’язку з головою суду, Слободян Наталею Павлівною, – говорить Тетяна Марченко, керівник апарату Іванківського районного суду Київської області. – Одразу почали повідомляти працівників, щоб організувати себе, зібрати документи. 23 лютого ми проводили нараду з організаційних питань роботи суду й обговорили документ під назвою “Дії у військовий час”. Наступного дня ця інформація дуже знадобилася для організації роботи колективу, а також для порятунку наших сімей. Наприклад, нам вдалося сховати справи в суді, зібрати всі необхідні документи”.

Під час окупації працівники суду через існуючі канали комунікації активно передавали інформацію про пересування ворожої техніки: скільки, в якому населеному пункті проїжджає. Однак, з 5 березня в Іванкові повністю зник зв’язок. Не було можливості дізнатися, що з рідними, колективом, будівлею суду.

“1 квітня силами ЗСУ Іванків був звільнений. Я одразу особисто навідалась до кожного нашого працівника, оскільки в районі була гуманітарна катастрофа: відсутнє електропостачання, не вистачало питної води, їжі. – розповідає керівниця апарату Іванківського районного суду. – Коли мене зустріла наш судовий розпорядник, то перші питання, які вона поставила були: “Ви живі? Все добре? Коли ми виходимо на роботу?” Такі теплі відносини, згуртованість давали наснагу витримати все, що ми пережили, і боротись далі”.

За словами Тетяни Марченко, понад місяць в окупації – це найгірше, що було під час війни. З 27 працівників апарату та суддів, лише 5 знаходилися поза межами району. Усі інші переживали окупацію.

Відновлення роботи суду

“21 квітня ми запрацювали. Було відновлено підсудність. Тепер працюємо на повну, розглядаємо справи. Станом на сьогодні, нашою головою суду – слідчою суддею Слободян Наталею Павлівною вже розглянуто 35

кримінальних справ про тероризм, справи щодо фактів мародерства і злочинів РФ у нашому районі”, – згадує керівниця апарату Іванківського районного суду.

Колектив багато працював, щоб організувати відновлення роботи суду. Оскільки не було світла, довелося шукати генератори. Голова суду з першого дня звільнення від окупантів активно шукала старлінки, генератори, пальне для них.

“Працівники приходять і кажуть – я можу зробити ще те й те, хоча його посадові обов’язки цього не передбачають. – ділиться Тетяна Марченко. – Люди працюють за трьох-чотирьох. Усі дуже вмотивовані. Ми надзвичайно раді, що нашому суду повернули підсудність. Сподіваємося, що найближчим часом будуть розглядатися справи всіх категорій, тому що люди постійно звертаються до нас із новими справами.”

Через відсутність поштового, а в деяких селах і мобільного зв’язку, ще немає змоги відправляти повістки. Тому в суді працюють над іншими альтернативними способами комунікації з населенням. “Говорили з начальником нашої пошти про те, що в певні дні в населені пункти їздять поштові автомобілі, які розвозять пенсії. Ми плануємо налагодити роботу в такий спосіб, щоб, наприклад, наш працівник їздив із ними та розвозив повістки. Також розглядаємо будь-які можливості. Дуже хочемо, щоб справи розглядалися, а українці могли знайти справедливість в Іванківському суді.

Я дуже пишаюся своїми колегами із судової системи. Увесь наш колектив, всі українці – великі молодці! Ми вміємо боротися й обов’язково вистоїмо. Віримо в сили ЗСУ!”

ЯК ВИСТОЯВ В ОКУПАЦІЇ ТА ВІДНОВИВ РОБОТУ ПІСЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ МАКАРІВСЬКИЙ РАЙОННИЙ СУД КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Активні бойові дії велися біля Макарова Київської області вже з перших днів війни. Селище піддавалося інтенсивним ворожим обстрілам. Однак попри дуже складний час в окупації та під час активних бойових дій, Макарів звільнили українські захисники. Уже 6 травня 2022 року було відновлено підсудність судових справ Макарівського районного суду Київської області. Про те, як суд зміг вистояти та відновити свою роботу після звільнення, розповідає Світлана Голінко, Керівниця апарату Макарівського районного суду.

“Біля Макарова з перших днів велися дуже активні бойові дії. З 25 лютого ми вже не вийшли на роботу. Ворог завдав удару по мосту. Наша тероборона вже нікого туди не пускала”, – розповідає керівниця апарату Макарівського районного суду Київської області Світлана Голінко. – Однак база в нас була скопійована ще 23 лютого на флеш-носії. Голова суду відразу створив робочий чат для спілкування з колективом. Тому організаційні питання вирішували дистанційно в чаті”.

За її словами, ворог почав спочатку обстрілювати околиці, а потім дуже інтенсивно центр Макарова. Деякі працівники апарату суду, особливо з маленькими дітьми, одразу виїхали. Однак багато колег залишились у селищі. Наприклад, головний спеціаліст перебував в Макарові аж доки ворожий снаряд не знищив повністю його будинок. На жаль, російські війська зруйнували чимало домівок працівників Макарівського районного суду.

“Було дуже страшно. Що тут казати. Особливо, коли зник зв’язок десь на четвертий день війни. Тому спілкуватися було складно, – говорить Світлана Голінко. – Перші дні, коли був зв’язок, ми намагалися передавати інформацію про пересування ворожих колон центром міста. Колеги, які знаходилися в окупації, теж передавали інформацію про кількість техніки, яка пересувалась”.

Керівниця апарату згадує, що колеги з територіального управління ДСА в Київській області створили спеціальний телеграм-канал, на який можна було надсилати всю інформацію про побачену військову техніку окупанта. Канал було створено для фіксації агресії, пересування ворожої техніки, а також усіх збитків, завданих війною, та інформування про це спільноти, у тому числі, міжнародної.

Через окупацію частини Київської області російськими військами, 6 березня 2022 року було змінено територіальну підсудність справ Макарівського районного суду на Радомишльський районний суд Житомирської області.

“Ми постійно хвилювалися за будівлю нашого суду – чи ціла, чи зруйнована. Хвилювалися за наших людей, які проживали в центрі міста. Дві судді довго перебували в Макарові. Ми не могли зв’язатися з ними. Тоді наш голова суду організував їхні пошуки, – розповідає Світлана Голінко. – Співробітники ТУ ДСА в Київській області постійно запитували, хто виїхав, а хто – ні, оскільки проблема відсутності зв’язку давалася взнаки”.

Керівниця апарату суду згадує, як головний спеціаліст ходив у лікарню, розташовану біля дороги, на якій стояли окупанти. Ходити туди було дуже небезпечно, однак, там можна було зловити зв’язок.

“Велике дякую нашим колегам із територіального управління, які взяли на себе багато нашої роботи. Наприклад, щодо заробітної плати. Люди, які виїхали, переживали, за які кошти жити, винаймати житло, адже далеко не у всіх було безкоштовне для внутрішньо переміщених осіб” –, зазначила Світлана Голінко.

Коли звільнили Макарів, працівники суду не мали змоги одразу повернутися в суд. Приблизно тиждень тривало розмінування. Мер міста просив зачекати з поверненням. Коли вже з'явилась можливість, то голова суду, керівниця апарату та ще кілька працівників приїхали оглянути приміщення, оцінити обсяг робіт, які потрібно виконати. Голова суду купив плівку, оскільки всі вікна на фасаді були пошкоджені через бомбардування. Закрили вікна та розпочали прибирати всередині будівлі.

Кілька тижнів усували наслідки «руського міра». Відновили світлопостачання, доступ до мережі інтернет, оновили всі необхідні бази даних на сервері.

“Багато страху пережили, ненависті до ворога, – ділиться спогадами Світлана Голінко. – Однак хочу дуже подякувати нашим працівникам, а також територіальному управлінню ДСА, з яким ми тримали тісний зв'язок. Вони проявляли багато співчуття, а в ці нелегкі часи слова підтримки дуже важливі. Керівниця територіального управління Світлана Володимирівна часто дзвонила та перепитувала, чи потрібна допомога. Це дуже приємно й завжди морально підтримує”.

6 травня підсудність судових справ Макарівського районного суду Київської області було відновлено.

“Рада, що зараз у нас тихо й ми можемо взятися до роботи, здійснювати правосуддя. Хоча боязко, але треба працювати, відбудовувати нашу країну, а головне – судити тих покидьків, які нарobili так багато біди, принесли стільки горя. Я впевнена, що вони понесуть заслужену кару, а Україна вистоїть та буде процвітати”, – говорить Світлана Голінко.

11 травня, після відновлення роботи суду, його відвідали голова Ради суддів України Богдан Моніч, голова Державної судової адміністрації України Олексій Сальніков, начальниця ТУ ДСА у Київській області Світлана Шевченко. Під час візиту до суду, голова Бучанської РДА Микола Ляшенко відзначив керівницю апарату суду Світлану Голінко подякою за самовіддану працю.

ЕВАКУАЦІЯ З БАХМУТА Й ПОРЯТУНОК ІЗ МАРІУПОЛЯ ДОНЕЦЬКОГО АПЕЛЯЦІЙНОГО СУДУ

Донецький апеляційний суд був єдиним судом з місцезнаходженням в трьох містах – Донецьку, Маріуполі та Артемівську (перейменованій у Бахмут у 2016 році). У зв'язку з окупацією Донецька, суд переїхав до Бахмута, а розташована в Маріуполі частина суду продовжила функціонувати. Керівниця апарату суду Наталя Місько розповідає про початок війни, евакуацію суду з Бахмута, а також порятунків і трагічні історії колег із Маріуполя.

“23 лютого я провела нараду з помічниками та начальниками структурних відділів суду, на якій ми детально обговорили затверджений наказом голови суду Порядок забезпечення евакуації. Окрім того, з відповідальними особами за організацію та виконання заходів із підготовки та вивезення судових справ та документів до місць евакуації ми обговорили план та визначилися, як діяти далі,” – розповідає Наталя Місько.

Відповідальні особи отримали пакети для судових справ та документів. Трудові книжки та особові справи було вирішено передати на особисте зберігання суддям та кожному працівнику суду. Оскільки такої практики та офіційних роз'яснень ще не було, керівництво робило це під особисту відповідальність.

“24 лютого приблизно о 5 ранку я прокинулась від гучних залпів. Перший телефонний дзвінок був від голови суду зі словами “почалася війна”. Ми одразу вийшли на контакт з суддівським корпусом, усіма начальниками відділів і прийняли рішення про негайну евакуацію судових справ та документів”, – згадує керівниця апарату Донецького апеляційного суду.

Виїзд із Бахмуту

Відповідно до Порядку забезпечення евакуації, у Бахмуті ми всі судові та номенклатурні справи зібрали в спеціальні мішки з описом та вивезли їх. У Маріуполі справи перенесли до спеціально облаштованого приміщення на цокольному поверсі. Справи, що були під грифом «таємно» довелося знищити.

“Кожен працівник повівся дуже відповідально. Ніхто не відмовив у допомозі, навіть ті колеги, які перебували у відпустках. Також були призначені особи, які залишилися на чергуванні. У Маріуполі 24 лютого

деякі судді навіть слухали справи. 25 лютого ми також вийшли на роботу в Бахмуті, але пізніше довелося працювати за гнучким графіком та дистанційно. Щодо Маріуполя, то з 25 лютого там вже стало не просто небезпечно, а фактично нереально працювати”.

За словами Наталі Місько, після 9 березня вони почали безпосередньо працювати над переміщенням Донецького апеляційного суду до іншого міста. Вибір пав на Хмельницький апеляційний суд. Однак евакуювати справи та оргтехніку змогли лише з Бахмута, оскільки вивозити їх також із маріупольської частини вже було небезпечно.

“Більшість працівників із Бахмута разом зі своїми родинами евакуювалися до Хмельницького. Цей процес був доволі складним. Чимало водіїв відмовлялися їхати, переживали, що це небезпечно. І все ж нам вдалося знайти транспорт та організувати злагоджений вивіз колег. Також, власними силами змогли вивезти справи та сервер, щоб мати змогу працювати дистанційно, – говорить керівниця апарату Донецького апеляційного суду.

“Хмельницький нас зустрів дуже тепло. Голова суду, керівник апарату та інші колеги допомогли нашим суддям та працівникам апарату знайти житло, підтримали продуктовими наборами (до речі, і досі допомагають із цим). Було дуже приємно побачити таку людяність і згуртованість. Працівники ССО в Бахмуті до останнього охороняли будівлю суду, за що їм велика подяка. Ці чоловіки на своєму «фронті» показали справжню мужність та стійкість. Вони дуже допомогли з процесом вивезення судових справ, архівів, великої кількості техніки, пошуку транспорту для перевезення цих речей, їх завантаження тощо”.

Наталія Місько розповідає, що вона вже не перший раз евакуюювалась, адже у 2014 році їй довелося виїхати з Донецька.

“Я пам’ятаю, що коли терористи захопили суд у Донецьку, то нам навіть не дали свої речі забрати. Тому я розуміла, хоча б щось треба встигнути вивезти. Адже після переїзду суду з Донецька у нас не було нічого. Ми писали листи до ДСА з проханням допомогти забезпечити матеріально-технічною базою, але ж це все бюджетні кошти. Тож розумієш свою відповідальність за це майно”.

Евакуація з Маріуполя на межі життя і смерті

Керівниця апарату намагалася переконати колег тимчасово виїхати з Бахмута, щоб уникнути ситуації, яка склалася в Маріуполі. Ніхто не міг навіть уявити, що Маріуполь можуть перетворити на справжнє пекло.

“Колеги, які переїхали з Донецька у 2014 році, нарешті отримали службове житло в Маріуполі. Однак агресор знищив майже все. Ворожі літаки,

що скидали важкі бомби, літали так низько, що можна було розгледіти пілотів, – розповідає Наталя Місько. – Люди ховалися в холодних підвалах, без води і їжі. Одна сім'я переховувалася в каналізаційній ямі. Коли виїжджали, то доводилося йти пішки по кілька десятків кілометрів. Люди переживали трагедії, втрачали рідних. На жаль, під завалами будинку на очах у батька загинула працівниця суду, Анастасія Костоманова. У неї залишився маленький син Сашко. Також пропала безвісти одна суддя. Про неї немає ніякої інформації, хоча шукаємо, як можемо”.

Керівниця апарату розповідає, що судді Донецького апеляційного суду з перших днів війни збирають кошти на допомогу військовим. Зокрема, ще перебуваючи в Бахмуті та Маріуполі, купували й передавали продукти, засоби гігієни тощо для захисників на передову. У Маріуполі, звичайно, це робити було надзвичайно складно через безперервні обстріли з боку ворога. Сьогодні суддівський корпус також активно реагує на запити від військових з фронтової лінії. Зокрема, їм вдалося передати портативні радіостанції, ретранслятори, монітори, тепловізори, планшети, ноутбуки тощо.

Очільниця апарату разом із головою суду щоденно опрацьовували список тих, хто зміг вибратися з Маріуполя, та тих, хто ще потребував допомоги. Виїхати було дуже складно, майже неможливо. У Маріуполі з ночі 1 березня зник зв'язок, і люди опинилися в інформаційному вакуумі. Вони знаходили інтернет деінде і телефонували, запитували, як виїхати. Окупанти не пропускали до міста гуманітарну допомогу, а також не давали організувати “зелений коридор” для евакуації з міста цивільних людей. Ті, кому вдавалося все ж залишити місто, мали пройти через пекло.

“Коли обіймаєш колегу, якій вдалося вибратися з Маріуполя з дітьми, переживши два тижні під безперервними авіабомбардуваннями, відчуваєш таке щастя і розумієш, як моментально змінилися людські цінності. Тебе вже зовсім не хвилює матеріальне. Хочеться, аби тільки твої рідні, кохані, друзі, колеги були живі, здорові та в безпеці.”

Відновлення роботи суду

Наразі суд працює дистанційно. На розгляді перебуває багато справ.

“Колектив прагне працювати. Робота допомагає відволіктися, тому деякі проєкти навіть розробляємо наперед. У нас дуже дружній та злагоджений колектив. Велика подяка кожному судді за підтримку та фінансову допомогу працівникам апарату та членам їхніх родин, які опинилися у вкрай скрутному становищі, без житла, особистих речей, власних заощаджень. У колективі були випадки, коли членам сімей наших працівників терміново були потрібні кошти на лікування. Очевидно, ми не залишилися осторонь, тому в дуже короткий термін зібрали необхідну суму. Це справжнє диво,” – говорить Наталя Місько.

До 24 лютого Донецький апеляційний суд обслуговував 24 районних суди. На сьогодні залишилося 12, решті Верховний Суд змінив підсудність на Дніпро.

“Війна віддалила нас від рідних, і війна зблизила нас із рідними. Війна забрала у нас тих, кого ми любимо. Війна повернула нам тих, кого ми навіть не уявляли, що можемо так сильно любити. Війна показала нам усім, якими ми можемо бути сильними. Я розумію, що ця війна не лише українська. Це – світова війна зі злом, але так сталося, що вона відбувається на нашій землі.

Я впевнена, що ми обов’язково повернемося додому завдяки Збройним силам України, які боронять та відстоюють державу в нелюдських умовах. Я не маю ні краплі сумніву”.

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ВІННИЦЬКОГО АПЕЛЯЦІЙНОГО СУДУ ТА ДОПОМОГА СУДАМ ІЗ ТЕРИТОРІЙ БОЙОВИХ ДІЙ

Як готувалися до війни, а також як працюють зараз суди, які перебувають на територіях подалі від бойових дій? Чим можуть допомогти колегам з регіонів, де ситуація є складною? Про це розповідає Наталя Король, керівниця апарату Вінницького апеляційного суду.

“На відміну від тих судів, які з перших днів війни, на жаль, потрапили під обстріли та окупацію, ми мали час перелаштуватися. З 2014 року ніхто з колег не був байдужим до питань цивільного захисту. Тому до 24 лютого 2022 року вже було здійснено низку заходів щодо питань безпеки”, – розповідає Наталя Король, керівниця апарату Вінницького апеляційного суду.

Зокрема, йдеться про забезпечення найпростішого укриття. Приміщення Вінницького апеляційного було збудовано 1957 року. Частина його підвального приміщення була використана для найпростішого укриття.

“Окрім технічної підготовки, ми вжили заходів, щоб легалізувати наше найпростіше укриття. Провели обстеження за участю представника з питань надзвичайних ситуацій Вінницької міської ради. Воно офіційно зареєстроване. Інформація розміщена на сайті Вінницької міськради”, – розповідає Наталя Король. Приміщення має два виходи та вміщує до 120 осіб. У ньому облаштовані місця для сидіння, санвузли, є централізоване водопостачання, водовідведення, вентиляція, резервне штучне освітлення, засоби зв'язку, аптечки.

За словами Наталі Король, ще до 24 лютого було вжито заходів нормативного забезпечення. “У всіх нас є типовий план забезпечення безперервної діяльності суду, який затверджений ДСАУ. На підставі цього плану ми розробили свій. Також є план реагування на надзвичайні ситуації, який був погоджений з представником Вінницької міської ради. На випадок надзвичайної ситуації, війни, дії з евакуації населення, евакуації документів узгоджуються з представниками місцевої ради”.

Свого часу наказом голови суду були забезпечені заходи цивільного захисту в Вінницькому апеляційному суді. Таким наказом у суді затвердили положення про евакуаційну комісію, положення про комісію з питань надзвичайних ситуацій. Розроблено й затверджено функціональні обов'язки голів цих комісій, заступників голів, а також дії на випадок надзвичайних ситуацій, воєнних дій щодо всіх об'єктів

Вінницького апеляційного суду.

“Після введення воєнного стану на підставі уже наявних планів забезпечення роботи суду було розроблено наказ голови суду “Про заходи Вінницького апеляційного суду” на випадок евакуації, – розповідає Наталя Король. – Є домовленість на рівні голів судів, куди ми можемо евакуюватися. Було продумано всі заходи. Це забезпечення безпеки персональних даних, інформації, яка стосується режимно-секретного відділу”.

З алгоритмом дій у Вінницькому апеляційному суді ознайомили всіх суддів та працівників апарату суду. Тому в разі загострення працівники мають базовий алгоритм дій.

Також у суді продумали та ознайомили колектив із заходами щодо збереження інформації на сервері, а також обліком даних, табелюванням працівників, нарахуванням заробітної плати.

“Комунікація – дуже важлива. З перших днів війни ми почали отримувати повідомлення, які могли містити віруси, становити загрозу для наших інформаційно-комунікаційних систем, – говорить керівниця апарату Вінницького апеляційного суду. – Ми одразу зв'язалися з нашими колегами з кіберполіції. Вони розповіли, як розпізнавати віруси, рекомендували додатково встановити спеціальне програмне забезпечення, за допомогою якого ми почали перевіряти всі листи. Також ми забезпечили альтернативний канал отримання пошти на

випадок, якщо вірусом буде пошкоджена наша система”.

Наталя Король розповідає, що працівники суду зв'язалися з представниками обласної та місцевих прокуратур, отримали їх нові безпекові скриньки, також налагодили комунікацію з відділами Державної виконавчої служби, адвокатами та домовилися, що обмін інформацією буде здійснюватися виключно електронною поштою.

На сьогодні, судові засідання проводяться переважно в режимі відеоконференції. Тому працівники Вінницького апеляційного суду встановили окремий зв'язок зі слідчим ізолятором. “Ми передали своє обладнання, щоб всі кримінальні справи, які слухаються в режимі відеоконференції, не зазнавали збоїв, оскільки у нас дуже велика кількість справ”.

Ті заходи, які вжили у Вінницькому апеляційному суді, дають змогу комунікувати з колегами навіть із тих областей, в яких склалася критична ситуація, а також дозволяють прихистити працівників, та забезпечити документи судів з інших регіонів.

“Ми зберігаємо комунікацію з колегами, ділимося шаблонами документів, положень, функціональних обов'язків, алгоритмами дій або заходів, - говорить Наталя Король. – Я розумію, що працівникам судів, які знаходяться в критичних ситуаціях, не до розробки документів. Якщо потрібно, ми з радістю поділимося, як уже це зробили з деякими колегами. Тому закликаємо звертатися. Головна задача для нас усіх – берегти своє життя та здоров'я, а також працювати для наближення перемоги”.

ОКУПАЦІЯ, ВИЗВОЛЕННЯ ТА ШВИДКЕ ВІДНОВЛЕННЯ РОБОТИ ІРПІНСЬКОГО МІСЬКОГО СУДУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ірпінський міський суд опинився під ворожими обстрілами з першого тижня повномасштабної загарбницької війни. Далі – відома всьому світу трагічна окупація Ірпеня. Як колектив суду пройшов ці складні часи та зміг відновити роботу, розказує Керівниця апарату Ірпінського міського суду Київської області Тетяна Шолкова.

“Почалася війна” – ці слова 24 лютого 2022 року почула від рідних з самого ранку. Не хотілося вірити в страшну новину, здавалося, це фейк. Був четвер, робочий день, тому треба було збиратися на роботу. Дорога до суду в мене була крізь сльози від побаченого: величезні черги людей біля аптек, банкоматів та магазинів, якась суцільна паніка була навкруги”, – розповідає керівниця апарату Ірпінського міського суду Київської області Тетяна Шолкова.

Однак попри тривожний ранок, майже всі працівники апарату суду та судді вийшли на роботу, адже суд повинен працювати, навіть в умовах воєнного стану.

“Звістка про напад на Україну, періодичні звуки вибухів та авіації спонукали до прийняття організаційних рішень в умовах надзвичайного стану, – говорить Тетяна Шолкова. – Саме тому було терміново зібрано Збори суддів та прийнято рішення обмежити розгляд справ, розглядати лише невідкладні судові справи. Також ми встановили графік чергувань на 24-25 лютого 2022 року та опублікували цю інформацію на офіційному сайті суду, щоб повідомити громадян. Особові справи та трудові книжки вирішили роздати працівникам суду”.

Бойові дії та порятунок колективу

25 лютого, у п'ятницю, голова суду був черговим відповідно до графіку. Проте виїхати з Гостомеля він уже не зміг, оскільки частина дороги до Ірпеня прострілювалася. Існувала реальна загроза життю та здоров'ю працівників суду через вибухи, обстріли, підриг мосту в селищі Романівка. Тому було вирішено, що на роботу ніхто не виходить.

Працівники Служби судової охорони залишилися охороняти приміщення суду. Навіть у найактивніший період бойових дій у місті, перебуваючи в підвальному приміщенні сусіднього будинку, працівники ССО

інформували керівництво суду про стан будівлі, коли з'являвся зв'язок. Приміщення суду – це колишній військкомат. Тому були побоювання, що будівля може не встояти.

“Так почалася історія розлуки нашого колективу на довгі тривожні три місяці. Не хотілося покидати місто, здавалося все от-от закінчиться і перемовини голів держав вирішать все мирним шляхом, проте, в Ірпені ставало дедалі «гарячіше». 27 лютого в місті розпочалися активні бойові дії, від яких серце калатало та холонула кров”, – згадує керівниця апарату Ірпінського міського суду Київської області.

3 Ірпеня змогли виїхати всі судді та працівники апарату суду. Лише одна працівниця весь час перебувала в окупованій Бучі, але, на щастя, у неї все склалося добре.

“Я зі своєю сім'єю більше тижня перебувала в підвалі багатопверхового будинку, без будь-яких умов для проживання, зникав мобільний зв'язок та інтернет. 3 березня ми здійснили першу спробу виїхати з міста організованою колоною машин, проте дозволу на виїзд нам не дали. 4 березня, на щастя, вдалося виїхати. Як одна мить промайнули 14 годин у дорозі – і моя сім'я в безпеці”, – розповідає Тетяна Шолкова.

Робота суду в умовах війни

Третього березня голова суду провів збори суддів онлайн. Оскільки на території України 24 лютого було введено воєнний стан, а через

активні бойові дії виникла реальна загроза життю, здоров'ю та безпеці відвідувачів, працівників апарату суду, суддів, було вирішено запровадити особливий режим роботи суду. Здійснення судочинства Ірпінським міським судом Київської області тимчасово призупинили. Територіальну підсудність Ірпінського міського суду було змінено на Переяслав-Хмельницький міськрайонний суд.

“З березня до травня працівникам апарату суду було оголошено простій. Я та мій заступник працювали дистанційно. Великий уклін всій команді Територіального управління Державної судової адміністрації України в Київській області за вчасно нараховану та виплачену працівникам суду заробітну плату . Адже багато хто залишився без речей та засобів для існування.

Взаємодопомога, підтримка, готовність допомогти у будь-якій ситуації – це все про нашу велику родину – суди Київської області та територіальне управління ДСА України. Керівництвом ТУ ДСА України в Київській області було ініційовано створення спільного телеграм-каналу, який працював кожну секунду, будь-яка позаштатна ситуація – все вирішувалося оперативно спільними зусиллями. А чого тільки варті моральна підтримка та добре слово прочитане в нашій спільноті”, – ділиться спогадами Тетяна Шовкова.

Українські війська повернули Ірпінь під контроль 28 березня. Далі був період зачисток. Мер Ірпеня не радив містянам повертатися через небезпеку – місто було заміноване, а водо-, електро-, газопостачання повністю відсутні.

Відновлення

29 квітня деякі судді, працівники апарату суду, Служби судової охорони, а також заступник начальника ТУ ДСА України в Київській області Володимир Масовець вперше приїхали до Ірпеня на прибирання суду, приміщення якого вистояло. Однак будівля мала пошкодження: розбиті вікна, різного роду ураження приміщення та техніки від вибухів, мародерство, по факту якого відкрито кримінальне провадження.

“Окрема подяка Територіальному управлінню за оперативну допомогу у встановленні вікон, більшість з яких постраждала, відновленні електроенергії, інтернет зв'язку та поновленні бази даних автоматизованої системи документообігу суду. Це ще більше спонукало якнайшвидше відновити роботу суду”, – зазначила Тетяна Шовкова.

20 травня 2022 року територіальну підсудність судових справ Ірпінському міському суду Київської області було відновлено.

“Державний службовець – не просто посада, це, передусім,

відповідальність за обрану професію. Тому коли постало питання повернення на робочі місця, майже всі працівники приступили до роботи, не зважаючи на чимало особистих проблем, які виникли в кожного після окупації Ірпеня. За це всім велике спасибі, адже лише у згуртованості та спільній роботі наша сила”.

23 травня з нагоди відновлення здійснення правосуддя з робочим візитом Ірпінський міський суд відвідали голова ДСА України Олексій Сальніков, народні депутати Сергій Демченко та Максим Дирдін, голова Київського апеляційного суду Ярослав Головачов, радник Голови ДСА України Іван Балаклицький, начальник ТУ ДСА України в Київській області Світлана Шевченко, заступник Голови Служби судової охорони Олександр Баланда, а також заступник Ірпінського міського голови Андрій Кравчук та голова Бучанської районної військової адміністрації Микола Ляшенко.

“Я не можу сказати, що працюється зараз так, як раніше. Скоріше – ні, оскільки існує загроза повторного вторгнення, лунають повітряні тривоги, є багато переживань, – говорить керівниця апарату Ірпінського суду. – Проте варто брати приклад з нашого міста, яке зі спустошеного, розбитого, але нескореного, відроджується, повертається до життя і продовжує квітнути, незважаючи ні на що. Тож віримо в перемогу та продовжуємо здійснювати правосуддя. Усе буде Україна!”

ЕЛЕКТРОННИЙ СУД ТА ДОСВІД НАЛАШТУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ ЛУГАНСЬКОГО ОКРУЖНОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ

Луганський окружний адміністративний суд, який знаходився в Сєвєродонецьку, опинився під щільними обстрілами з першого дня війни. Через бойові гії евакуація була непростою, однак суд зміг налаштувати дистанційну роботу з Дніпра. Як це все вдалося зробити в надзвичайних умовах, розповідає голова Луганського окружного адміністративного суду Тетяна Смішлива.

“Напружена ситуація була вже напередодні повномасштабного наступу. Ми зібралися з колективом 22 лютого та обговорили, як будемо діяти. Уже тоді склали план, намагалися зробити запас питної води, ліків. Звісно, сподівалися, що не буде повномасштабного вторгнення. Однак 24 лютого мені зателефонував знайомий із прикордонного району і сказав, що в них почалися обстріли. О 7 ранку я була на роботі. Близько 10 почали обстрілювати Сєвєродонецьк”, – розповідає Тетяна Смішлива.

У такій ситуації голова суду прийняла рішення тимчасово призупинити діяльність суду для безпеки працівників та учасників процесу до з'ясування обставин. Адже підвальне приміщення суду не витримало би обстрілів. Окрім того, поряд розміщувався об'єкт військової інфраструктури. Це також посилювало небезпеку.

Евакуація з Сєвєродонецька під обстрілами

“Я зібрала колектив, ми роздали трудові книжки та особові справи усім працівникам суду. Після цього зібрали найважливіші документи суду та винесли їх з приміщення. Уже на вечір 24 лютого удари посилювались. Якщо пригадати 2014 рік, то будівля суду у місті Луганську була досить швидко захоплена, однак тоді встигли винести документи, адже не було таких обстрілів”, – пригадує голова Луганського окружного адміністративного суду.

Частина Сєвєродонецька, де розміщувався суд, обстрілювалась щодня, і вже 3 березня там повністю зникло електропостачання. Тому в приміщенні суду стало неможливо проводити засідання не лише з безпекової, а й з технічної точки зору.

“Я сказала працівникам, щоб вони займалися власною евакуацією та безпекою, а сама перебувала весь цей час в Сєвєродонецьку, майже

до кінця березня. Однак через постійні обстріли, відсутнє освітлення та опалення в місті вже неможливо було знаходитись. Постійно зникав зв'язок. У будинок, де я проживала, було кілька влучань. На той час уже майже всі судді евакуювалися, тому я теж вирішила виїхати в Дніпро, куди переїхала більшість суддів та працівників апарату”, – розповідає Тетяна Смішлива.

Голова суду постійно спілкувалася з усіма співробітниками. З першого дня вона створила загальний чат, до якого долучили всіх суддів та працівників апарату суду. У чаті усі робили перекличку, повідомляли, якщо хтось виїхав. Відтак голова суду мала інформацію щодо місця знаходження всіх працівників.

“Територіальне управління Служби судової охорони в Луганській області допомогло, деякі працівники служби ще залишалися в Сєверодонецьку, – згадує Тетяна Смішлива. – 31 березня ми вивезли сервер на службовому автомобілі, декілька комп'ютерів, ноутбуки, суддівські мантиї та документи, які стосувалися основної діяльності суду. На жаль, під час евакуації було поранено співробітника ССО (на щастя, він уже одужав після лікування). Тому вирішили призупинити евакуацію через питання безпеки, оскільки район суду постійно обстрілювався”.

Після переїзду, голова суду перевірила в керівника ТУ ДСА України в Дніпропетровській області наявність вільних приміщень, в які можна було б евакуювати суд. Вільних приміщень не було. Тоді вона звернулась до голови Дніпропетровського окружного адміністративного суду, який пообіцяв виділити актовий зал для розміщення суду.

“Я все ще сподівалася, що нам вдасться вивезти певні документи, однак цього не сталося через активні бойові дії, які щодня наближались до Сєверодонецька. Будинки в місті ворог обстрілював щогодини”, – пригадує Тетяна Смішлива.

Електронний суд та дистанційна робота

“Після того, як ми евакуювалися до Дніпра, я поспілкувалася з Головою Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду Михайлом Смоковичем щодо можливості використання електронного суду, який у нас уже працював. Ще з 2018 року ми сканували всі матеріали справ і долучали електронні копії до системи “Електронний суд”, – розповідає голова Луганського окружного адміністративного суду. – Таким чином, всі матеріали були доступні в електронному вигляді, хоч ми й не змогли вивезти паперові примірники. Тому, за погодженням з головою КАС ВС, ми вирішили розпочати роботу дистанційно”.

Працівники Луганського окружного адміністративного суду встановили

сервер на базі Дніпропетровського окружного адміністративного суду, і завдяки електронному суду змогли приймати позовні заяви, електронну пошту, розглядати всі судові справи. Обговоривши все з суддями та працівниками апарату суду, Тетяна Смішлива видала наказ про поновлення роботи суду в дистанційному режимі, і 2 травня суд відновив свою діяльність.

“Ми поінформували усіх учасників процесу про відновлення роботи суду на нашому сайті, – розповідає голова Луганського окружного адміністративного суду. – Певна частина суб’єктів зобов’язана була зареєструвати свої електронні адреси з початку діяльності системи “Електронний суд” (адвокати, нотаріуси, виконавці, суб’єкти господарювання комунального та державного секторів економіки, всі суб’єкти владних повноважень). Завдяки цьому, ми змогли отримувати позовні заяви, реєструвати їх, розподіляти та починати розгляд справ. Від приватних осіб ми також мали можливість отримувати позовні заяви на електронну пошту за умови наявності кваліфікованого електронного підпису”.

Суд одержав роз’яснення, що справи, матеріали яких мали електронну

копію або були створені в електронному вигляді, у випадку втрати паперового примірника не потребують визнання їх втраченими й можуть розглядатися судом.

“Кодекс адміністративного судочинства України передбачає, що якщо особа подає документи в паперовому вигляді, то вони долучаються до справи, однак Кодекс не зобов’язує суд роздруковувати ті документи, які надходять в електронному вигляді. Це майбутнє нашого судочинства, – наголошує Тетяна Смішлива. – Ми повідомляємо своєчасно сторони про рух справи за допомогою електронних засобів. Іноді виникають певні нюанси, які пов’язані з дистанційною роботою, але ми також знаходимо рішення, як вчасно реагувати та комунікувати зі сторонами процесу. Наразі вже вирішено питання щодо проведення відкритих судових засідань, а сторони чи їх представники мають можливість прийняти участь в режимі відеоконференції, у тому числі поза межами суду. Отже, правосуддя стало ще доступніше нашим громадянам”.

Зараз вирішується питання щодо укладання договору оренди для розміщення нашого суду в окремому приміщенні. Це допоможе облаштувати більше робочих місць для працівників. Також вирішується питання з гуртожитком для тих працівників суду, які бажають орендувати житло за місцем знаходження суду.

“Ми активно працюємо вже чотири місяці. Робота допомагає нам триматися”, – говорить голова Луганського окружного адміністративного суду.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЯ В ОТОЧЕННІ ВОРОГА ТА САМООРГАНІЗАЦІЯ СУМСЬКОГО ОКРУЖНОГО

Сумський окружний адміністративний суд знаходиться біля об'єктів підвищеної небезпеки, тому опинився під ударами ворога з перших днів війни. Коли місто потрапило в часткове оточення, працівники суду, які проживали біля місця боїв, перебували в облаштованому укритті суду. Про досвід виживання, протидії агресору, а також вігновлення роботи суду, розповідає Ірина Фетісова, завідувачка сектору правового забезпечення та взаємодії зі ЗМІ.

“Місто Суми розташоване в північно-східній частині України, з населенням приблизно 260 тисяч людей. Оскільки протяжність державного кордону з РФ у межах Сумської області понад 500 кілометрів, з перших днів повномасштабного вторгнення населені пункти нашого регіону стримували наступ російських військ”, – розповідає Ірина Фетісова, завідувачка сектору правового забезпечення та взаємодії зі ЗМІ.

24 лютого 2022 року, ранок вторгнення агресора в Україну, розділив життя всіх українців на «до» та «після».

“Хтось прокинувся від телефонних дзвінків із жахливими словами «почалось», хтось уже чув звуки вибухів, але всі сумчани розуміли, що цей ранок змінив наше життя назавжди, – розповідає Ірина Фетісова. – Усіх переповнював страх за рідних, близьких, дітей, а серце виривалося з грудей від болю”.

Близько 7 ранку голова суду та керівник апарату Сумського окружного адміністративного суду повідомили співробітників про необхідність залишатися вдома, зібрати документи та необхідні речі. 25 лютого за наказом голови суду здійснення правосуддя Сумським окружним адміністративним судом було тимчасово зупинене.

“Трудові книжки та особові справи роздали працівникам, – згадує завідувачка сектору правового забезпечення та взаємодії зі ЗМІ. – У безпечне місце перемістили судові справи, які мають підвищений суспільний інтерес, знаходилися на розгляді на момент початку війни та особливо складні справи. Була збережена резервна копія бази АСДС та інших баз даних локальних електронних ресурсів. Печатки та штампи були вивезені в безпечне місце”.

За словами Ірини Фетісової, Сумський окружний адміністративний суд, розташований поруч з об'єктами підвищеної небезпеки. Серед

них – Державний ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус» імені І. Г. Харитоненка, де з 24 лютого почалися важкі бої, що тривали декілька днів. Саме там сталася пожежа, і саме звідти лунали звуки обстрілів, які чуло все місто. На щастя, на момент боїв у приміщенні кадетського корпусу дітей не було.

“25 лютого Суми були частково оточені, – розповідає завідувачка сектору правового забезпечення та взаємодії зі ЗМІ. – У ці жахливі дні, працівники суду, які проживали біля місця боїв, були змушені тікати зі своїх домівок та деякий час перебували в укритті суду, де було тепло, світло, вода, спальні місця, продукти та речі першої необхідності. Співробітники суду через існуючі канали комунікації активно передавали інформацію про вибухи, пересування та розміщення ворожої техніки”.

Відновлення роботи суду та допомога у протидії ворогу

2 березня українські військові відтіснили частину окупантів і вийшли на лінію державного кордону в Сумській області. Тому, коли ситуація трохи стабілізувалася, наказом голови суду від 18 березня 2022 року було встановлено особливий режим здійснення судочинства, суд переведено на дистанційну роботу.

Українські військові повністю звільнили Сумську область від військ РФ 8 квітня. Відповідно до рішення зборів суддів 29 квітня, Сумський окружний адміністративний суд частково відновив свою роботу.

“Весь цей час ніхто не залишався осторонь. Ми розуміли, що хтось воює, але тил також треба забезпечувати, тому самоорганізувались, – згадує Ірина Фетісова. – Хтось працював у волонтерському центрі, хтось готував їжу для військових, хтось робив бандера-смузі (займисту суміш у пляшках), хтось допомагав у пошитті бронезилетів. Працівники, які мали змогу дістатися суду, продовжували працювати. 7, 26 та 28 квітня була організована видача рішень суду з відміткою про набрання законної сили та виконавчих листів”.

З 16 травня 2022 року Сумський окружний адміністративний суд повернувся до роботи у звичному режимі. Суд продовжує здійснювати свою діяльність за умов відсутності загрози життю та здоров'ю учасників судових процесів, суддів та працівників суду.

“Під час сигналу «Повітряна тривога» працівники та відвідувачі суду перебувають в укритті, прийом відвідувачів не здійснюється. Не зважаючи на масові обстріли прикордонних територій Сумщини, наш колектив продовжує працювати і вірити в нашу перемогу”, – наголошує Ірина Фетісова.

За словами завідувачки сектору правового забезпечення та взаємодії зі ЗМІ, серед питань, які доцільно на законодавчому рівні вирішити – можливість здійснення правосуддя судом в іншому регіоні, якщо територія, де розташований суд є зоною бойових дій та виконання своїх посадових обов'язків несе небезпеку для працівників.

ЯК ПОПРИ РУЙНУВАННЯ ВУГЛЕДАРСЬКИЙ МІСЬКИЙ СУД ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ПРАГНЕ ВІДНОВИТИ МОДЕЛЬНІ НАПРАЦЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ

Приміщення Вугледарського міського суду Донецької області через масивні обстріли ворога було повністю зруйноване. Довіючи суду, впровадив низку кращих практик клієнтоорієнтованого суду – ефективна організація роботи, доступ для маломобільних груп, волонтерський сервіс робили його прикладом для інших. Однак на сьогодні більшість цих досягнень втрачено. Про те, як колектив рятувався під обстрілами, підтримував один одного та сподівається відродити роботу суду, розповідає голова Вугледарського міського суду Донецької області Ольга Луньова.

Співробітники суду ще з 2014 році відчули сповна, що таке бойові дії, адже суд розташований між Мар'їнкою, Волновахою в безпосередній близькості до зони бойових дій. Тому колективу було дуже важко усвідомити, що все знову повторюється. Проте виявилось, що не лише повторюється, а й стало в рази гірше.

Ольга Луньова розповідає, що ніхто не очікував настільки сильних руйнувань у Вугледарі. 24 лютого місто зазнало першого ракетного удару, загинули цивільні мешканці. Згодом обстріли посилювалися, в місті майже не залишилося вцілілих будівель. Були зруйновані школи, дитячі садочки, житлові будинки. Приміщення суду не стало винятком, адже зазнало кількох масивних ударів.

“Під час першого попадання в суд, снаряд влучив в другий поверх, зруйнувавши кабінет, коридор та зал судового засідання. Дах та всі вікна в будівлі були пробиті, проте перший поверх ще залишався майже неушкодженим. Саме перший поверх суду був найбільш сучасним завдяки впровадженню проєкту доступності до правосуддя у співпраці з Програмою розвитку ООН в Україні. Загалом до війни на реконструкцію суду донорські організації витратили більше 2 мільйонів гривень, – говорить Ольга Луньова. – Це була взірцева будівля в Україні. Проте її втрата, звісно, не може зрівнятися з загибеллю та травмами людей. На щастя, ніхто з працівників не постраждав, з усіма підтримується контакт, усі вони сподіваються у найближчий час відновити роботу”.

Частина колективу перебувала в місті під обстрілами, тривалий час без води, світла та зв'язку. Керівництво суду робило все можливе, щоб тримати контакт з усіма, моніторили, хто ще залишався, допомагали з

евакуацією та пошуком нового житла.

Працівники, які все ще залишалися в місті, поверталися в суд кілька разів, намагаючись врятувати те, що вціліло після першого попадання. Вони змогли евакуювати сервери з основною інформацією.

“Заступник керівника апарату Вікторія Солдатова та прибиральниця Наталія Тимашева знесли справи та техніку в укріплені камери для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених, які були на першому поверсі, сподіваючись зберегти те, що залишилось, – розповідає Ольга Луньова. – Одного дня вони потрапили під обстріл та дивом залишилися живі. Наступне ракетне влучення було в перший поверх, суд перетворився у руїни. Навіть дерева навкруги були повалені, а згодом у дворі суду місцеві почали захоронювати загиблих”.

Складні часи для колективу суду

“Ми втратили будівлю суду, але зараз одним з основних завдань є збереження колективу та допомога співробітникам суду, які втратили свої домівки, – говорить Голова суду. – Наприклад, вдалося отримати грант від American Council, щоб надати гуманітарну допомогу, передати продукти харчування та ліки нашим працівникам та колегам з одного із судів Маріуполя. Деяким працівникам була надана допомога з релокації”.

Керівництво суду намагається знайти ресурси та можливості, щоб підтримати працівників апарату, які опинилися у скрутній ситуації. У цьому напрямку також активно працює начальник ТУ ДСА України в Донецькій області Сергій Музикант.

“Зараз колектив перебуває в простой, але всі дуже хочуть повернутися до роботи. Кажуть – ми віримо, що все відбудуємо, будемо активно допомагати. Всі хочуть повернутися додому, працювати у своєму суді, в рідному місті. У нас колектив ентузіастів, всі були завжди дуже вмотивовані працювати, впроваджувати ініціативи та покращували організацію роботи, особливо під час пандемії COVID-19. Однак, наразі екстраординарні умови і колективу важко”, – зауважує голова суду.

Ольга Луньова наголошує, що варто підтримувати співробітників. Адже їм потрібно винаймати житло, починати життя з нуля.

“Якщо людям зараз не допомогти, то вони поїдуть за кордон, або будуть шукати більш високооплачувану роботу. Тому дуже хочеться зробити все, аби зберегти колектив, і кваліфіковані співробітники з великим досвідом не були змушені змінювати професію”, – зазначає Ольга Луньова.

КОМАНДНА РОБОТА ЛЕНІНСЬКОГО РАЙОННОГО СУДУ МІСТА ХАРКОВА ПІД ЧАС ВІЙНИ

Завдяки злагодженій роботі колективу, Ленінському районному суду міста Харкова на початку війни вдалося швидко перепланувати діяльність. Як суд голав виклики повномасштабної агресії та безперервних обстрілів, розповідає Олена Безбородова, керівниця апарату суду.

У перший день в колективу суду не було розуміння того, що відбувається. Водночас, майже всі працівники вийшли на роботу та продовжували працювати під гуркіт вибухів. Потрібно було перепланувати діяльність. Завдяки активній комунікації з працівниками суду, це вдалося зробити доволі швидко.

“Попри те, що я викладала поведження в надзвичайних умовах, теоретично добре обізнана з усіма критичними ситуаціями, я не знала, що робити, – розповідає керівниця апарату Ленінського районного суду міста Харкова. – Перше, що ми зробили оперативно, – прибрали з приміщення суду документи з особистими даними працівників. Друге – ми прийняли рішення відпустити всіх додому”.

За словами Олени Безбородової, перші три дні були часом для перепланування. Спілкування з колегами, підтримка одне одного допомогла керівниці апарату зосередитись і згуртувати весь колектив. Активні чати для комунікації добре вплинули на формування атмосфери в колективі.

“У наступні десять днів ми вирішували – чи будемо розглядати справи, чи змінять підсудність. Врешті-решт ми отримали інформацію, що підсудність буде змінено. Попри це команда не втратила інтерес до роботи. 90% тих, хто залишився в Харкові, виходили на роботу та доопрацьовували справи, які мали після розгляду”.

Олена Безбородова згадує, що навіть ті працівники, до обов'язків яких не входила робота зі справами, намагалися допомогти колегам. У цю діяльність включалися всі, навіть прибиральниці службових приміщень. Колеги не лише допомагали морально одне одному, а пояснювали, з чого має складатися справа, як вона формується, як має виглядати супровідний лист, як потрібно формувати справи в певні кейси.

“Це була настільки ефективна колективна робота, всі підтримували один одного. Не потрібно було керівництва. Але для того, щоб колектив так працював і мав колективну відповідальність, необхідно було заздалегідь проводити з ними роботу. Адже навіть найкращий працівник, який не

відчуває колективної відповідальності, може бути неефективним під час виконання обов'язків у критичній ситуації”.

За словами керівниці апарату Ленінського районного суду міста Харкова, колеги намагалися налагоджувати контакт не лише всередині своєї групи, а й ззовні. Залучали своїх знайомих до певних задач, наприклад, для перевезення справ.

“На той час, коли ми передавали справи до Полтави, ще не було сформовано планів, як діяти. Доводилося все випробовувати на собі. Однак цей досвід виявився позитивним завдяки колективу, який прийняв активну участь на всіх етапах цього процесу. Це дозволило в подальшому скласти певний план, яким я згодом ділилася, коли передавалися справи іншими судами. Значною мірою цей план був сформовано завдяки колективу”

Олена Безбородова згадує, що 23 травня суд направив повідомлення з проханням відновити підсудність суду, і 13 працівників навіть повернулися з інших регіонів з надією вийти на роботу.

“Саме це є показником психологічного клімату в організації, у тому числі в суді. Навіть попри дуже низькі заробітні плати для працівників апарату, відсутність належного фінансування”.

Незважаючи на постійні обстріли люди періодично приїжджають на роботу для того, щоб підтримати одне одного, завершити якісь справи. Коли стався вибух і було пошкоджено вікна в суді, всі зібралися, щоб навести лад, незважаючи на обстріли.

“Злагоджена робота колективу – це найважливіше, щоб правосуддя здійснювалося надалі”, – наголошує керівниця апарату Ленінського районного суду міста Харкова.

Розпорядженням Голови Верховного Суду від 17 листопада 2022 року відновлено територіальну підсудність судових справ Ленінського суду міста Харкова. Суд розпочав свою роботу з 23 листопада 2022 року.

НОВІ ФОРМАТИ РОБОТИ ТА АКТИВНЕ ВОЛОНТЕРСТВО СЬОМОГО АПЕЛЯЦІЙНОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ

Сьомий апеляційний адміністративний суд, юрисдикція якого охоплює 4 області (Вінницьку, Хмельницьку, Чернівецьку та Житомирську), розміщений у Вінниці, тому під окупацією або регулярними обстрілами не перебував. Водночас суд готувався до викликів війни, і наразі активно використовує нові формати роботи та бере участь у волонтерському русі. Детальніше – у розповіді Інги Гаврилюк, головної спеціалістки відділу забезпечення діяльності Голови суду та його заступника Сьомого апеляційного адміністративного суду.

Підготовка до роботи в екстраординарних умовах

“Ще у довоєнний період суд вжив усіх необхідних превентивних заходів: було розроблено план дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій, облаштоване найпростіше укриття, у якому є усе необхідне для перебування людей”, – розповідає Інга Гаврилюк.

Під час війни Сьомий апеляційний адміністративний суд продовжив свою роботу у штатному режимі. Керівництво суду видало ряд організаційно-розпорядчих документів, пов'язаних з організацією діяльності. Зокрема, наказами голови суду було внесено зміни у режим роботи, що пов'язано із запровадженням воєнного стану.

“У перші дні війни, коли була нестабільна та непрогнозована безпекова ситуація, у суді розглянули питання про гнучкий графік роботи. – говорить головна спеціалістка відділу забезпечення діяльності Голови суду та його заступника. – Також у перші тижні систематично проводились наради із колективом, на яких вирішувались нагальні організаційні питання та визначались пріоритетні задачі. Завдяки злагодженій, дружній та конструктивній комунікації в колективі, ми змогли суттєво оптимізувати діяльність установи та людський ресурс і оперативно реагувати на постійні зміни”.

Керівництво суду розробило заходи щодо евакуації як працівників суду, так і документації. Для розміщення суду визначили резервне приміщення, відповідальних за евакуацію осіб, розробили план евакуації та ймовірні схеми переміщення, оперативно зібрали необхідну документацію. Окрім того, в суді провели організаційні заходи щодо забезпечення безпечної роботи режимно-секретного органу.

“За перші тижні повномасштабного воєнного вторгнення працівники

суду у співпраці із ТУ Служби судової охорони у Вінницькій області подбали про укріплення будівлі суду. Також було налагоджено співпрацю зі співробітниками служби у разі надзвичайних ситуацій, пов'язаних із воєнними діями”, – згадує Інга Гаврилюк.

На період дії воєнного стану рекомендувалось оптимізувати візити до суду та надавати перевагу відеоконференцзв'язку. Окрім того, сторони могли ініціювати розгляд справ у порядку письмового провадження, за наявності підстав. Водночас поширеною стала практика зупинення провадження у справах, що пов'язано із мобілізацією учасників справ до лав Збройних Сил України.

“Звичайно, період воєнного стану вніс корективи у діяльність судів. Зокрема, судді та працівники апарату наразі працюють у звичному режимі, однак у разі оголошення повітряних тривог і загрози ракетного удару переходять в облаштоване у приміщенні суду найпростіше укриття”, – розповідає головна спеціалістка відділу забезпечення діяльності Голови суду та його заступника.

Працівники суду розробили відеоінструкцію авторизації у підсистемі ЄСІТС “Електронний суд” за допомогою мобільного застосунку “Дія. Підпис”, щоб забезпечити громадянам реалізацію права на судовий захист. Можливості Е-суду дозволяють повноцінно брати участь у судових засіданнях у режимі відеоконференцзв'язку, а також під час перебування за кордоном.

Війна та активна волонтерська допомога

“Четверо працівників апарату Сьомого апеляційного адміністративного було мобілізовано. Наразі вони виконують свій військовий обов'язок. Окрім того, з перших днів війни працівники суду активно включились в організацію та надання гуманітарної допомоги усім, хто потребує: переселенцям, які проїжджали наше місто або знайшли свій прихисток у Вінниці, територіальній обороні, військовим. Серед гумдопомоги були продукти харчування, медикаменти, обладнання”.

Водночас, за словами Інги Гаврилюк, у межах співпраці з суддями з Нідерландів Сьомий апеляційний адміністративний суд налагоджував співробітництво з міжнародними партнерами для забезпечення військових госпіталів.

“Також судді Сьомого апеляційного адміністративного суду за рішенням зборів суддів здійснюють щомісячні відрахування 50% своєї суддівської винагороди у фонди Збройних Сил України”.

Активною залишається й інша волонтерська діяльність. Завдяки фінансовій підтримці суддівського корпусу Сьомого апеляційного

адміністративного суду двічі організовано допомогу для переселенців, які наразі перебувають у Вінниці. Також у рамках волонтерства суд допомагав одній із військових частин міста з необхідним обмундируванням, а військовим, що перебувають на лікуванні та реабілітації, – продуктами харчування. Нещодавно судді 7ААС придбали та передали на передову дрон для ОМБр імені князя Константина Острозького. Водночас, судді продовжують здійснювати особисті відрахування на потреби армії, переселенців тощо.

“Таким чином, перебуваючи, так би мовити, у тилу, Сьомий апеляційний адміністративний суд всіляко долучається до наближення нашої спільної перемоги над агресором”, – підкреслює Інга Гаврилук.

